

Nadal i els descartats

Dv, 22/12/2017 per Lluís Serra

[Gerasa](#)

1. Buidar el contingut de l'ampolla

S'apropa la celebració de les festes de Nadal. Sovint fa la impressió que conservem el flascó, però que hem perdut el perfum. Els llums, els pessebres, els anuncis publicitaris, els WhatsApp, els regals, les vacances... continuen vigents. Res no sembla que hagi canviat. Tanmateix, el perfum s'ha esvaït. El sentit de la festa està envoltat d'una boira que no permet descobrir-lo. S'ha buidat el contingut de l'ampolla i no n'hem estat conscients. Existeixen massa interessos en mantenir-la intacta. Objectius comercials i guanys econòmics evidencien un capitalisme subtil, que es camufla a través d'escenografies artístiques. Brindem amb cava i en dues glopades experimentem la buidor de la copa. Alguns malparlen del Nadal moguts per un esperit combatiu. Altres, pateixen en veure una cadira buida en els dinars de família a causa d'una mort o d'una separació. Hi ha tant desitjos de felicitat que resulta fàcil sentir a fons les mancances. El laïcisme més estratègic no vol trencar l'ampolla sinó buidar-la del seu contingut. Els rètols lluminosos no presenten cap referència religiosa. N'hi ha prou amb unes figures geomètriques. Les músiques de les nadalenques són cada vegada més desconegudes. Es prefereixen músiques agradables sense cap altra finalitat. Si els cristians perdem el contingut, l'ampolla es converteix en una maniobra de distracció. Mantenim la festa i hem perdut l'esdeveniment.

2. Capbussant-se en el primer Nadal amb mirada ingènua

Josep M. Esquirol, davant de l'esfondrament, reivindica la ingenuïtat: "La mirada ingènua vol anar a la base, és tornar a començar. Tornar a mirar la base com si fos el primer dia perquè, de fet, és el primer dia". Al llarg del segle, hem acumulat tantes coses en la celebració del Nadal, que desconeixem l'origen i el sentit. Si volem tornar a començar, caldrà passar, segons ell, per l'experiència del desert, de la intempèrie. És el camí per retrobar la vida, que batega. El primer Nadal és tot una altra cosa. Una parella jove ha d'anar a fer el cens per prescripcions polítiques. La dona està embarassada. Ha de recórrer una llarga distància. Se li compleixen el dies i no troba lloc a l'hostal. Ha de donar a llum al camp dels pastors en condicions força precàries. Jesús, el Fill de Déu fet, home, es fa present al món en la marginació i la perifèria. La joia profunda del seu naixement no anul·la els perills, la persecució, l'exili... Josep rebrà indicacions en somnis perquè emigri a Egipte amb la seva família, ja que Herodes vol matar el seu fill. El projecte de Déu a les seves vides els porta per lloc insospitats. El primer Nadal no resulta una experiència edulcorada.

3. La vida neix a les perifèries

El bressol de Jesús a Betlem, anys després, es converteix en la tomba del Gòlgota. Naixement i mort fora del centre, fora de les instàncies de poder, perquè el poder sovint és la negociació de Déu. Les relacions en el banquet del Regne obeeixen a motius de gratuïtat: "Quan facis un dinar o un sopar, no hi cridis els teus amics, ni els teus germans, ni els teus parents, ni veïns rics. Et podrien tornar la invitació i ja tindries la teva recompensa. Més aviat, quan facis un banquet, convida-hi pobres, invàlids, coixos i cecs." (Lc 14,12-13). Què n'és de difícil sostreure's a les

dinàmiques de l'interès, de la compravenda, del circuit de les influències... Jesús es acollit pels pastors de la contrada, persones socialment insignificants, i pels que llegeixen el llenguatge de les estrelles, que cerquen el coneixement i la llum. El Concili Vaticà II, l'esdeveniment recent més important a l'Església en molt anys, va ser anunciat pel papa Joan XXIII fora de la muralla de la ciutat, a la basílica Sant Pau extramurs. La primera sortida del papa Francesc va ser a Lampedusa: "La cultura del benestar, que ens porta a pensar en nosaltres mateixos, ens fa insensibles al crit dels altres, ens fa viure en bombolles de sabó, que són boniques, però no són res, són la il·lusió del fútil, del provisional, que porta a la indiferència cap als altres, o millor, porta a la globalització de la indiferència." Els plors de Raquel quan van matar als innocents en temps de Jesús avui es repeteixen per les mares que ploren per la mort dels seus fills ofegats en les pasteres.

4. Els descartats, els oblidats, els marginats, els desvalguts, els explotats, els pobres, els miserables...

Aquest era l'entorn humà de Jesús al primer Nadal i també a la seva mort entre dos condemnats. No hi havia lloc per a ells a l'hostal. No es pot extreure Jesús d'aquest grup. Refusar els marginats implica refusar-lo a ell. Així ho recull la narració del judici universal: "Perquè tenia fam, i no em donàreu menjar; tenia set, i no em donàreu beure; era foraster, i no em vau acollir; anava despullat, i no em vau vestir; estava malalt o a la presó, i no em vau visitar." (Mt 25,42-43). La resposta a la nostra estranyesa és clara: "Us ho asseguro: tot allò que deixàveu de fer a un d'aquests més petits, m'ho negàveu a mi". Avui cal reconèixer l'aporofòbia. Es parla de moltes fòbies, però s'oblida el rebuig als pobres com una pràctica de la nostra societat, que rep el nom d'aporofòbia. No existeix una consciència generalitzada d'aquesta fòbia, que té arrels cerebrals i socials. La persona pobre és vista com algú que molesta, que fereix la sensibilitat, que avergonyeix, que resulta marginat, que va brut i que fa pudor, que provoca la nostra sensibilitat quan demana pels carrers... Les polítiques macroeconòmiques obliden les persones concretes. El Papa afirma: "No pot ser que no sigui notícia que mor de fred un ancià en situació de carrer i que sí ho sigui una caiguda de dos punts en la borsa. Això és exclusió".

5. Immersos en la cultura del rebuig

L'expressió "cultura del rebuig" indica la importància que avui és dóna a les persones que no compten, que no produeixen uns guanys, des dels no nascuts als ancians, des dels pobres als marginats. Buñuel va dirigir a l'any 1950 la guardonada pel·lícula "Los olvidados". Un mort es llançat a les escombraries, com unes deixalles qualsevols. El peix que es mossega la cua: l'oblit de Déu porta a l'oblit de les persones. I a l'inrevés. Una celebració consumista del Nadal enalteix la figura del nadó de guix i de talla artística, però s'oblida dels nens i les nenes de carn i ossos. El simbolisme queda buit, com el flascó que ha perdut el seu perfum. El compromís a favor dels pobres i dels marginats és indefugible per a qui ha entès la dinàmica de l'amor. Les dificultats no seran poques perquè la cultura predominant ens anestesia vers a una globalització de la indiferència. L'altre deixa de ser un ésser que mereix atenció, afecte i respecte per convertir-se en un objecte prescindible si no serveix als interessos d'algú. Muntanyes de rebuig, d'escombraries, de deixalles.

6. Una constel·lació d'estrelles a la foscor de la nit

Quan més fosca es la nit més clars és veuen els estels. Una mirada pacient, escrutadora, fa adonar-se que les estrelles formen constel·lacions, perquè estan relacionades entre sí. La vinguda de Déu a la terra en la persona de Jesús ens mostra els lligams de fraternitat que ens uneix a tothom, sense excepcions de cap mena. Celebrar la festa de Nadal no implica tancar-se en una bombolla, sinó entendre aquests vincles misteriosos que fan de qualsevol persona un germà, una germana.

7. Vivència evangèlica del Nadal

L'encarnació, que es fa visible en la naixement de Jesús, té un efecte transformador: "El Fill de l'home ha vingut a buscar i salvar allò que s'havia perdut." (Lc 19,10). La història de Zaqueu ens il·lustra sobre l'essència nadalenca: a) acull Jesús amb alegria a casa seva; b) es converteix en la seva vida plena de corrupció econòmica, i c) estableix una relació personal amb els pobres. Dues frases evidencien aquest procés. Zaqueu diu: "Senyor, dono als pobres la meitat dels meus béns, i als qui he exigit més diners del compte, els en restitueixo quatre vegades més". Jesús li contesta: "Avui ha entrat la salvació en aquesta casa". Aquell dia Déu Jesús va néixer en el cor de Zaqueu. Aquell dia va ser Nadal. Zaqueu viu un esdeveniment que li capgira el seu projecte existencial: la trobada amb Jesús. Nadal litúrgic és el 25 de desembre. En aquesta data fem memòria del significat del naixement de Jesús. Nadal personal pot ser qualsevol dia de any. No hi ha data fixa. Només cal una trobada amb Jesús que ens porti alegria, conversió i amor als pobres, als descartats... Com Zaqueu.

Nadal és una magnífica oportunitat per sintonitzar amb aquestes propostes de l'Evangeli. Acollir Jesús amb alegria a la nostra llar i a la gruta del nostre cor, on podem intimar en el silenci i l'escolta. La pregària i la meditació poden ajudar-nos molt a aconseguir aquesta visió interior, des de la qual podem gaudir de noves claus de lectura i interpretació. Des de la interioritat, es pot trobar el sentit del que es viu i se celebra. Un sentit que ens situarà fora de l'òrbita del nostre melic per obrir-nos a les realitats socials que ens envolten i per donar atenció particular als descartats del nostre entorn. Quin drama si truca al nostre cor i no hi tenim lloc per acollir-lo. Quina joia si li obrim les portes de bat a bat. No entrarà sol. L'acompanyaran descartats i pobres. Haurem entès l'essència de l'Evangeli.